

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Μικρότερο κράτος,
λιγότεροι φόροι

Κύρια Ερευνήτρια:
Μιράντα Ξαφά,
Μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου
του ΚΕΦίΜ

ΕΛΛΑΔΑ 2021
Αιζάντα για την ελευθερία και την ευημερία

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ: Μικρότερο κράτος, λιγότεροι φόροι

- Μείωση του βασικού συντελεστή ΦΠΑ από 24% σε 20%, με αντίστοιχη μείωση των χαμηλών συντελεστών από 13% σε 11% και από 6% σε 5%.
- Μείωση του φόρου νομικών προσώπων από 29% σε 20%.
- Μείωση του συντελεστή φορολογίας εισοδήματος από 22 έως 55% σήμερα, στο 20% για όλους τους φορολογούμενους, με έκπτωση φόρου (tax credit) που αντιστοιχεί σε αφορολόγητο όριο περίπου €5.682 για εισοδήματα μέχρι €20.000 το χρόνο, όπως προβλέπεται να ισχύσει από το 2020. Πλήρης κατάργηση του φόρου αλληλεγγύης.
- Πλήρης κατάργηση του συμπληρωματικού ΕΝΦΙΑ και απόδοση της είσπραξης ανταποδοτικών τελών επί της ακίνητης περιουσίας στους δήμους. Κατάργηση όλων των φόρων που βαρύνουν την κατοχή και μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας, και φορολογία της υπεραξίας στη μεταβίβαση σαν εισόδημα με συντελεστή 20%.
- Κατάργηση όλων των φόρων υπέρ τρίτων που απομένουν.

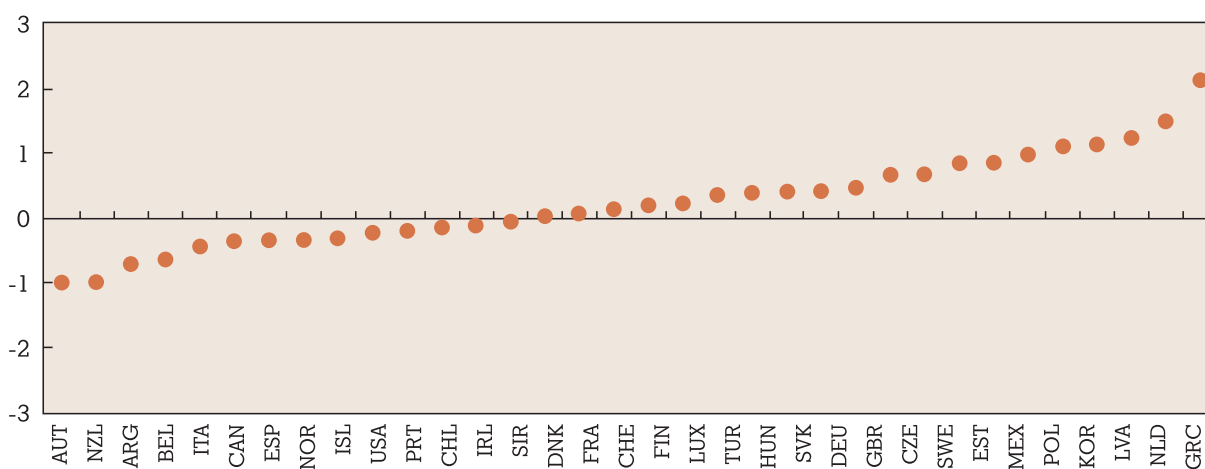
- Εκτιμώμενη ενίσχυση του ΑΕΠ κατά 3,5 δις, της ιδιωτικής καταναλώσεως κατά 3,7 δις, των πάγιων επενδύσεων κατά 1 δις, και της απασχόλησης με 35 χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας εντός τετραετίας.
- Η απώλεια δημόσιων εσόδων εκτιμάται στα 4,7 δις, χωρίς να συνυπολογίζονται τα οφέλη από τη μείωση της φοροδιαφυγής, και εξισορροπείται από τις προβλέψεις των υπόλοιπων κεφαλαίων της Ατζέντας, ώστε ο προϋπολογισμός να παραμείνει ισοσκελισμένος.
- Βελτίωση της κατάταξης της Ελλάδας στο International Tax Competitiveness Index του Tax Foundation κατά 18 θέσεις, στην 11^η θέση από την 29^η το 2018. Σε ό,τι αφορά τους υποδείκτες, βελτίωση της κατάταξης της χώρας 15 θέσεων ως προς την εταιρική φορολόγηση (από την 25^η θέση το 2018 στην 10^η θέση), 12 θέσεων ως προς τη φορολόγηση εισοδημάτων (από την 14^η θέση στην 2^η), 5 θέσεων ως προς τη φορολόγηση επί της κατανάλωσης (από την 30^η θέση στην 25^η), και 18 θέσεων ως προς τη φορολόγηση επί της περιουσίας (από την 27^η θέση στην 9^η).

Εισαγωγή

Κατά τη διάρκεια της κρίσης, οι φορολογικοί συντελεστές στην Ελλάδα αυξήθηκαν υπέρμετρα τόσο στην άμεση όσο και στην έμμεση φορολογία, με αποτέλεσμα να έχει μειωθεί σημαντικά η εισπραξιμότητα των φόρων και τα φορολογικά βάρη να κατανέμονται άδιστα. Ειδικά ο συμπληρωματικός φόρος ΕΝΦΙΑ είναι δημευτικός για πολλούς ιδιοκτήτες ακινήτων, ενώ ο «φόρος αλληλεγγύης» (που μονιμοποιήθηκε) επιβαρύνει υπέρμετρα τα υψηλά εισοδήματα. Είναι χαρακτηριστικό πως το 19% των φορολογουμένων καταβάλλει το 83% του φόρου εισοδήματος, ενώ αντίστοιχο ποσοστό ιδιοκτητών ακινήτων πληρώνει το 80% του ΕΝΦΙΑ.

Σε πρόσφατες εκθέσεις του, ο ΟΟΣΑ επισημαίνει ότι η Ελλάδα κινείται αντίθετα¹ με τις υπόλοιπες χώρες-μέλη του Οργανισμού που μειώνουν τους φόρους για να ενισχύσουν την ανάπτυξη, και ότι το 2016 η Ελλάδα κατέγραψε τη μεγαλύτερη αύξηση στα φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ μεταξύ των 35 χωρών-μελών του ΟΟΣΑ² (Διάγραμμα 1).

Διάγραμμα 1. Μεταβολή στον λόγο φορολογικών εσόδων/ΑΕΠ στις χώρες του ΟΟΣΑ μεταξύ 2015 και 2016 (σε ποσοπιαίες μονάδες του ΑΕΠ)

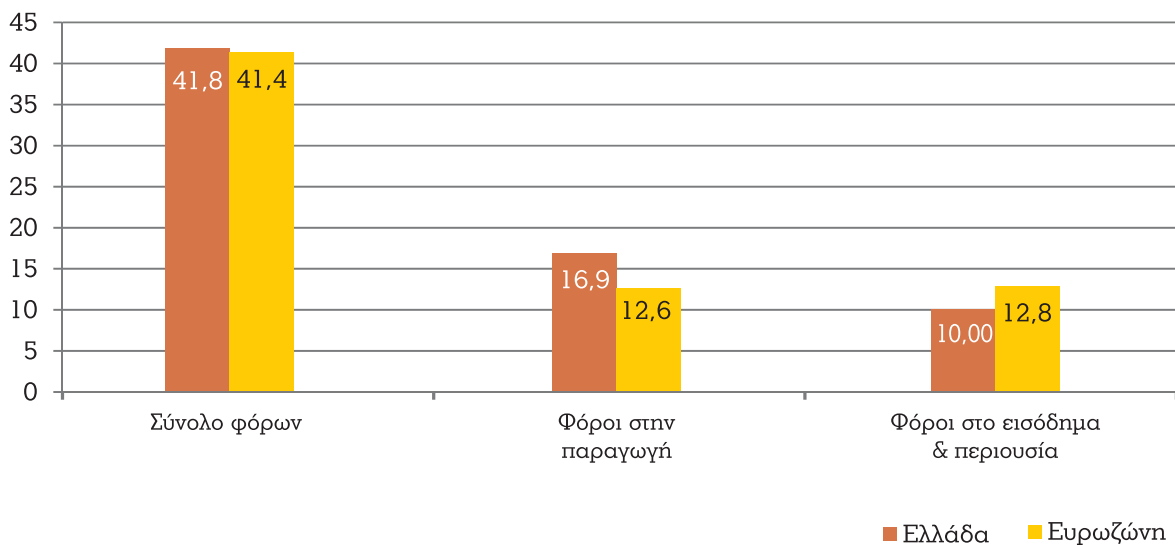
Πηγή: ΟΟΣΑ, 2018

1 <http://www.oecd.org/tax/tax-policy-reforms-2017/trends-in-oecd-and-selected-partner-economies.htm>

2 https://read.oecd-ilibrary.org/taxation/tax-policy-reforms-2018_9789264304468-en#page33

Οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές στην άμεση φορολογία, με την επιβάρυνση να φτάνει ακόμη και στο 75% του δηλωθέντος εισοδήματος μαζί με τις ασφαλιστικές εισφορές, οδηγούν σε απόκρυψη εισοδημάτων και απώλεια εσόδων. Η επιβολή υψηλών συντελεστών σε μία περιορισμένη φορολογική βάση οδηγεί σε πολύ χαμηλότερα από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης έσοδα από την άμεση φορολογία. Αντίθετα, τα έσοδα από έμμεσους φόρους που επιβάλλονται σε αγαθά και υπηρεσίες, ξεπερνούν κατά πολύ τον μέσο όρο της Ευρωζώνης (Διάγραμμα 2).

Διάγραμμα 2. Οι φόροι στην Ελλάδα και στην Ευρωζώνη το 2016 (% ΑΕΠ)

Πηγή: Eurostat (2018).

Στο πλαίσιο αυτό, οι προτεινόμενες αλλαγές που παρουσιάζονται στις επόμενες σελίδες στοχεύουν σε ένα φορολογικό σύστημα με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Να είναι απλό, διαφανές και σταθερό για να διευκολύνεται η είσπραξη και να προλαμβάνεται η αυθαιρεσία.
- Να είναι φιλικό προς την ανάπτυξη.
- Να είναι ήπια προοδευτικό στο τελικό αποτέλεσμα του συνόλου των φορολογικών επιβαρύνσεων (φόροι εισοδήματος, περιουσίας, κληρονομίας κτλ) για να μην αποτελεί αντικίνητρο στην εργασία.
- Να αποθαρρύνει δραστηριότητες με αρνητικές κοινωνικές επιπτώσεις όπως η περιβαλλοντική επιβάρυνση, ή επιπτώσεις στη δημόσια υγεία όπως το κάπνισμα, και να ενθαρρύνει την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών με ειδικό κοινωνικό χαρακτήρα όπως η εκπαίδευση.

Συγκεκριμένα, προτείνεται:

1. Η μείωση του βασικού συντελεστή ΦΠΑ από 24% σε 20%.
2. Η μείωση του φόρου νομικών προσώπων από 29% σε 20%.
3. Η μείωση του συντελεστή φορολογίας εισοδήματος από 22-55% σήμερα στο 20% για όλους τους φορολογούμενους, με έκπτωση φόρου (tax credit) που αντιστοιχεί σε αφορολόγητο όριο περίπου €5.682 για εισοδήματα μέχρι €20.000 το χρόνο, όπως προβλέπεται να ισχύσει από το 2020, με πλήρη κατάργηση του φόρου αλληλεγγύης.
4. Η πλήρης κατάργηση του συμπληρωματικού ΕΝΦΙΑ και η εκχώρηση του δικαιώματος είσπραξης ανταποδοτικών τελών επί της ακίνητης περιουσίας στους δήμους.

Εκτιμώμενη επίδραση:

Οι επιπτώσεις των πρώτων τριών προτάσεων στα μακροοικονομικά μεγέθη και στα έσοδα έχουν ποσοτικοποιηθεί σε οικονομετρική μελέτη της IHS Markit (2018):

Η απώλεια εσόδων από τη μείωση των φορολογικών συντελεστών ανέρχεται σε περίπου €6,7 δις, από τα οποία πρέπει να αφαιρεθούν τα €2 δις της αναμενόμενης αύξησης των εσόδων του φόρου εισοδήματος από την ήδη ψηφισμένη μείωση της έκπτωσης φόρου το 2020. Η εκτίμηση για καθαρή απώλεια εσόδων ύψους €4,7δις (που δεν λαμβάνει υπόψη την πιθανή μείωση της φοροδιαφυγής λόγω χαμηλότερων φορολογικών συντελεστών), θα πρέπει να αντισταθμιστεί με περικοπές στις δαπάνες.

Όσον αφορά τον ΕΝΦΙΑ, πρόσφατη μελέτη του IOBE (2018α) εκτιμά ότι η πλήρης κατάργηση του συμπληρωματικού φόρου θα είναι δημοσιονομικά ουδέτερη, καθώς η απώλεια εσόδων ύψους €382 εκ. το χρόνο θα αντισταθμιστεί σχεδόν πλήρως από πρόσθετα έσοδα από την αύξηση της οικοδομικής δραστηριότητας.

Τι ισχύει σήμερα

Το φορολογικό σύστημα στην Ελλάδα είναι υπερβολικά περίπλοκο και ευμετάβλητο. Χαρακτηρίζεται από πολλούς συντελεστές, πολλές εξαιρέσεις (παρά τη μείωσή τους ως αποτέλεσμα μνημονιακών υποχρεώσεων), και συχνές μεταβολές στη φορολογική πολιτική που συνήθως έχουν στόχο την κάλυψη ελλειμμάτων στον προϋπολογισμό, αντί να αναζητούνται περικοπές στις δαπάνες.

1. Άμεσοι φόροι

Τα εισοδήματα από μισθούς και συντάξεις φορολογούνται σήμερα με οριακό συντελεστή που ξεκινά από 22% (για ετήσια εισοδήματα μέχρι €20.000) και φτάνει στο 45% (για ετήσια εισοδήματα πάνω από €40.000). Επιπλέον επιβάλλεται ειδική εισφορά αλληλεγγύης που ξεκινά από 2,2% για εισοδήματα από €12.000 μέχρι €20.000, και φτάνει το 10% για εισοδήματα πάνω από €220.000 τον χρόνο. Τα έσοδα από ενοίκια φορολογούνται με διαφορετική κλίμακα (15%, 35%, 45%). Η έκπτωση φόρου που ισχύει σήμερα προβλέπει αφορολόγητο ποσό που ξεκινά από τα €8.636, και φτάνει τα €9.545 για τρίτεκνους και πολύτεκνους με εισοδήματα μέχρι €20.000 το χρόνο. Η έκπτωση φόρου μειώνεται σταδιακά μετά από τις €20.000 εισόδημα μέχρι που μηδενίζεται. Από το 2020 η έκπτωση φόρου προβλέπεται να μειωθεί για να διευρυνθεί η φορολογική βάση, μειώνοντας αντίστοιχα το αφορολόγητο ποσό σε €5.682-€6.591 για εισοδήματα μέχρι €20.000 (Πίνακας 1). Στα νομικά πρόσωπα, ο φόρος αυξήθηκε το 2015 από 26% σε 29% και προβλέπεται να μειωθεί σταδιακά σε 26% το 2022.

Πίνακας 1. Έκπτωση φόρου και αφορολόγητο όριο πριν και μετά τη μεταρρύθμιση του 2020

Αριθμός παιδιών	Έκπτωση φόρου (σε ευρώ)		Αφορολόγητο όριο (σε ευρώ)	
	2019	2020	2019	2020
0	1.900	1.250	8.636	5.682
1	1.950	1.300	8.864	5.909
2	2.000	1.350	9.091	6.136
3 ή περισσότερα	2.100	1.450	9.545	6.591

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών

Η φορολογία ακινήτων είναι ακόμη πιο περίπλοκη. Επιβάλλεται ένας βασικός φόρος ΕΝΦΙΑ που κυμαίνεται από €2/τ.μ. έως €13/τ.μ. ανάλογα με τις αντικειμενικές αξίες που αντιστοιχούν σε 12 ζώνες ανά την επικράτεια. Ο φόρος επιβάλλεται ακόμη και σε ακίνητα που δεν αποφέρουν εισόδημα ή είναι δεσμευμένα από το δημόσιο ή τις τράπεζες. Επιπλέον, επιβάλλεται συμπληρωματικός φόρος για συνολική ακίνητη περιουσία άνω των €250.000, ο οποίος αυξάνεται κλιμακωτά έως το 1,15% για συνολική περιουσία άνω των €2.000.000 (11 κλιμάκια). Αυτή η προοδευτική κλίμακα φορολογίας έρχεται να προστεθεί σε μία στρεβλή, αδιαφανή και αυθαίρετη εκτίμηση των αντικειμενικών αξιών από το κράτος, το οποίο υποεκτιμά τις εμπορικές αξίες στις χαμηλότερες φορολογικές ζώνες και τις υπερεκτιμά στις υψηλότερες για «κοινωνικούς λόγους». Αυτή η στρέβλωση οδηγεί σε υπέρμετρη επιβάρυνση των υψηλότερων φορολογικών ζωνών ασχέτως φοροδοτικής ικανότητας, με συνέπεια την απώλεια εσόδων. Η προσαρμογή των αντικειμενικών αξιών στο ύψος των εμπορικών εντός της τριετίας 2018-2020 με τη δημιουργία αξιόπιστου συστήματος αποτίμησης των ακινήτων, αποτελεί μνημονιακή υποχρέωση προκειμένου να εξαλειφθεί αυτή η στρέβλωση. Το 2018 η κυβέρνηση αποφάσισε να αντισταθμίσει την αύξηση των αντικειμενικών αξιών στις χαμηλότερες φορολογικές ζώνες με αύξηση της αφορολόγητης ακίνητης περιουσίας από €200.000 σε €250.000 και διεύρυνση των τιμών ζώνης σε αυτές τις περιοχές, ώστε να αποφευχθεί η επιβάρυνση νοικοκυριών στις χαμηλότερες φορολογικές ζώνες.

Αποτέλεσμα της ακραίας προοδευτικότητας των φόρων είναι ότι ένα μικρό ποσοστό των φορολογούμενων επωμίζεται δυσανάλογα μεγάλο ποσοστό των φορολογικών βαρών. Το 19% των φορολογούμενων που δηλώνει εισοδήματα άνω των €15.000 το χρόνο, πληρώνει το 83% του φόρου εισοδήματος, ενώ το 20% των ιδιοκτητών ακινήτων επωμίζεται το 75% του ΕΝΦΙΑ.

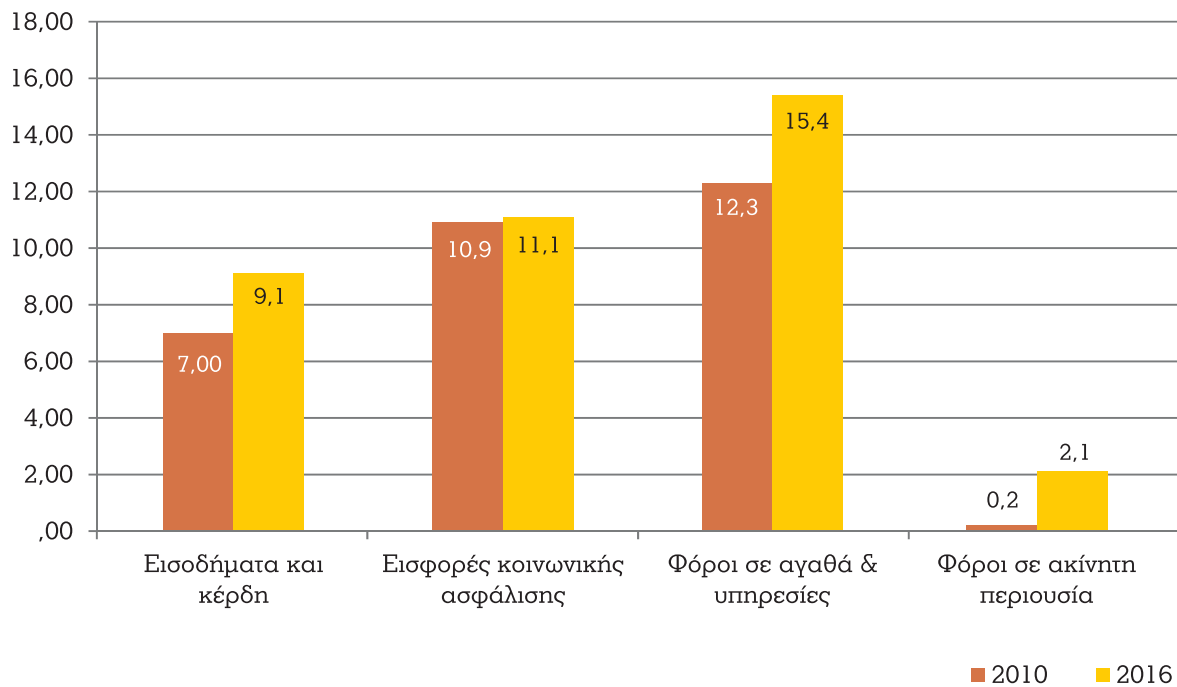
2. Έμμεσοι Φόροι

Ο βασικός συντελεστής ΦΠΑ αυξήθηκε σταδιακά από 18% σε 24% κατά την περίοδο 2010-2017, με χαμηλότερους συντελεστές 6% και 13% να επιβάλλονται σε ορισμένα αγαθά και υπηρεσίες. Ο βασικός συντελεστής 24% είναι ο τρίτος υψηλότερος στην Ευρωζώνη μετά την Ουγγαρία (27%) και τις Δανία και Κροατία (25%). Οι μειωμένοι συντελεστές ΦΠΑ στα νησιά του Αιγαίου κατά 30% (17%, 9% και 4%) βαθμιαία καταργούνται λόγω μνημο-

νιακής υποχρέωσης και διατηρούνται μόνο σε πέντε νησιά που δέχονται μεγάλες προσφυγικές ροές (Λέρο, Λέσβο, Κω, Σάμο, Χίο). Οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης σε πετρελαιοειδή, ποτά, και καπνά επίσης αυξήθηκαν πολλές φορές κατά τη διάρκεια της κρίσης και είναι μεταξύ των υψηλότερων στην Ευρωζώνη.

Διάγραμμα 3. Φορολογικά έσοδα κατά κατηγορία, 2010 και 2016 (% ΑΕΠ)

Πηγή: ΟΟΣΑ (2018).

3. Επιπτώσεις της υψηλής φορολογίας

Οι περισσότερες μελέτες που εξετάζουν εμπειρικά τη σχέση μεταξύ των ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης και της φορολογίας επιβεβαιώνουν την υπόθεση ότι υψηλή φορολογία συνεπάγεται χαμηλότερη ανάπτυξη. Πρόσφατη μελέτη του IOBE (2018β), βασισμένη σε οικονομετρικές εκτιμήσεις, δείχνει ότι η δυνατότητα αύξησης των δημόσιων εσόδων περιορίζεται στην άντληση πόρων από μια στενή φορολογική βάση, η επιβάρυνση της οποίας καθορίζει και την πορεία των επενδύσεων σε κατοικίες και οχήματα. Ακόμη, οι οικονομετρικές εκτιμήσεις δεν επιβεβαιώνουν την υπόθεση ότι η φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων στην Ελλάδα αποτέλεσε αποτελεσματικό μέσο μείωσης της ανισότητας και της φτώχειας τα τελευ-

ταία χρόνια. Τα αποτελέσματα αυτά ενισχύουν το συμπέρασμα ότι το φορολογικό σύστημα στην Ελλάδα είναι αναποτελεσματικό και χρειάζεται να αναμορφωθεί.

Όσον αφορά τη φορολογία ακινήτων, μελέτη του IOBE (2018a) τεκμηριώνει τις αρνητικές της επιπτώσεις σε ολόκληρη την οικονομία: Η συνολική επενδυτική δαπάνη για κατασκευαστικά έργα μειώθηκε κατά 74% την δεκαετία 2007-17 - από €34 δις το 2007 σε €9 δις το 2017. Η πώση οφείλεται σχεδόν αποκλειστικά στη συρρίκνωση των επενδύσεων για κατοικίες, που μειώθηκαν κατά 95% την ίδια περίοδο, περιορίζοντας το μερίδιό τους στις συνολικές επενδύσεις από 41,6% το 2007 σε μόλις 4,6% το 2017. Αυτή η μείωση συνέβαλε σημαντικά στην πώση του ΑΕΠ στα χρόνια της κρίσης. Σε μεγάλο βαθμό η μείωση οφείλεται σε διόρθωση της «φούσκας» στα ακίνητα την δεκαετία του 2000, που προκλήθηκε από τη μεγάλη πώση των επιτοκίων με την είσοδο της χώρας στην Ευρωζώνη και την προαναγγελία επιβολής ΦΠΑ στα ακίνητα το 2004. Όμως η επιβολή του φόρου στα ακίνητα το 2011-12 (ΕΕΤΗΔΕ και μετέπειτα ΕΝΦΙΑ) επιτάχυνε την πώση των επενδύσεων και των τιμών των ακινήτων. Η πώση των τιμών που θα μπορούσε να αποδοθεί στον φόρο κατοχής ακινήτων υπολογίζεται σε περίπου 19% για τα κτήρια με αντικειμενική τιμή έως €200.000, που αποτελούν και την πλειονότητα των κτηρίων.

Η επιβολή έντονα προοδευτικής φορολογίας ακινήτων, σε συνδυασμό με τον καθορισμό αυθαίρετων αντικειμενικών αξιών που αποκλίνουν σημαντικά από τις αντίστοιχες εμπορικές, καταλήγει σε δημοτική φορολογία για ακίνητα υψηλής αντικειμενικής αξίας, που μπορεί να ξεπερνά την εμπορική αξία μέχρι και κατά 50%. Ο συνδυασμός προοδευτικής κλίμακας φορολογίας για ΕΝΦΙΑ και έσοδα από ενοίκια, συμπληρωματικού ΕΝΦΙΑ, και αντικειμενικών αξιών που αποκλίνουν από τις εμπορικές, καθιστούν την επένδυση σε ακίνητα μη ελκυστική.

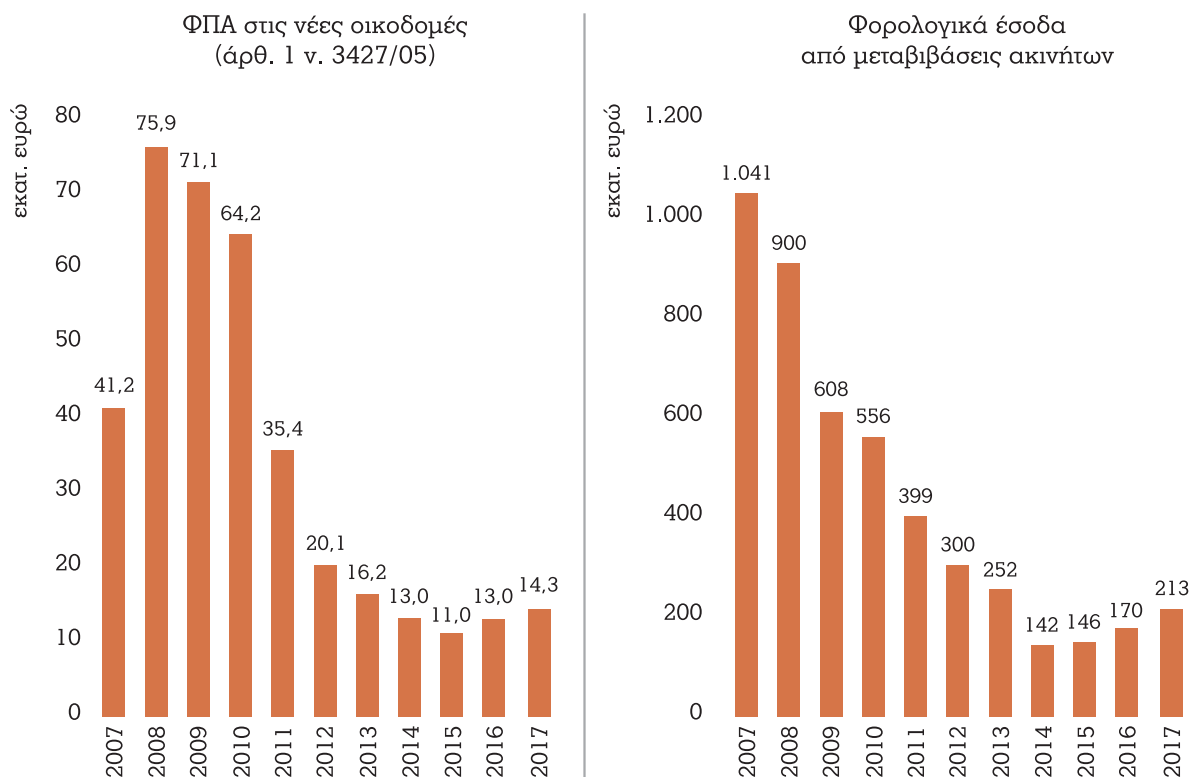
Το βασικό συμπέρασμα της μελέτης του IOBE είναι ότι η κατάργηση του συμπληρωματικού ΕΝΦΙΑ θα αύξανε το ΑΕΠ της χώρας κατά €1,1-€1,4 δις ευρώ το χρόνο, δηλαδή ο ρυθμός μεγέθυνσης της ελληνικής οικονομίας θα μπορούσε να είναι κατά 0,60-0,67% υψηλότερος, και θα δημιουργούνταν 33.000 νέες θέσεις εργασίας σε μία πενταετία.

Αυτά τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ότι η φορολογία ακινήτων έχει σημαντικές επιπτώσεις στην οικονομία που πρέπει να συνεκτιμηθούν. Η είσπραξη εσόδων της τάξης των €2.7δις το χρόνο από τον ΕΝΦΙΑ δεν αντιπροσωπεύει καθαρό δημοσιονομικό αποτέλεσμα, διότι πρέπει πρώτα να

αφαιρεθούν οι απώλειες εσόδων (Διάγραμμα 4) και οι επιπλέον δαπάνες που προκαλεί για ανακεφαλαιοποίηση τραπεζών:

- Πρώτον, η μείωση της επένδυσης σε κατοικίες, λόγω της πώσης των τιμών και της μειωμένης απόδοσης μειώνει τα φορολογικά έσοδα.
- Δεύτερον, η αδυναμία πώλησης ακινήτων σε μία πτωχική αγορά μειώνει τα έσοδα από μεταβιβάσεις ακινήτων.
- Τρίτον, η επιβολή φόρων στην περιουσία μειώνει το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών και οδηγεί σε μείωση της κατανάλωσης και της δυνατότητας αποπληρωμής δανείων.
- Τέταρτον, η μεγάλη πώση των τιμών των ακινήτων μειώνει την αξία των ενεχύρων στους ισολογισμούς των τραπεζών. Επίσης αποτελεί ανικίνητρο για την αποπληρωμή στεγαστικών δανείων, καθώς συχνά το υπόλοιπο των δανείων ξεπερνά την εμπορική αξία των ακινήτων για τα οποία δόθηκαν. Έτσι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αυξάνονται, και μαζί τους αυξάνεται η κρατική δαπάνη για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών.

Διάγραμμα 4. Φορολογικά έσοδα από ΦΠΑ στις νέες οικοδομές και μεταβιβάσεις ακινήτων 2007-17

Πηγή: IOBE (2018a)

Με γνώμονα την αρχή ότι η φορολογική πολιτική δεν πρέπει να προσβλέπει στην ικανοποίηση ιδεολογικών προκαταλήψεων, αλλά να συμβάλει στην κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών ενός δημόσιου τομέα που πρέπει να συρρικνωθεί δραστικά για να είναι βιώσιμος, οι αλλαγές στην φορολογική πολιτική που παρουσιάζονται στο πλαίσιο αυτής της μελέτης στοχεύουν σε ένα πιο απλό, δίκαιο, και αποτελεσματικό σύστημα με χαμηλότερο διοικητικό κόστος.

Προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις

A. Μέτρα άμεσης εφαρμογής

1. Κατάργηση του συμπληρωματικού ΕΝΦΙΑ

Από την εκκαθάριση των δηλώσεων ΕΝΦΙΑ του 2017 προκύπτει ότι 6,3 εκ. φορολογούμενοι χρωστούσαν €2,4 δις κύριο φόρο ΕΝΦΙΑ. Οι φορολογούμενοι με ακίνητη περιουσία που ξεπερνούσε τις €200.000 σε αντικειμενική αξία πλήρωσαν συμπληρωματικό ΕΝΦΙΑ €382 εκ. Μολονότι συνολικά ο συμπληρωματικός ΕΝΦΙΑ ανέρχεται στο 16% του κύριου φόρου, για μερικούς φορολογούμενους ο συμπληρωματικός φόρος είναι πολλαπλάσιος του κύριου, με αποτέλεσμα ο ΕΝΦΙΑ να λειτουργεί ως μέσο δήμευσης της περιουσίας τους. Οι θιγόμενοι προσφεύγουν στη δικαιοσύνη καταγγέλλοντας τον ΕΝΦΙΑ ως κατάφωρα αντισυνταγματικό, αλλά θα πάρει χρόνια να δικαιωθούν. Στο μεταξύ πολλοί έχουν παύσει να πληρώνουν ΕΝΦΙΑ. Προτείνεται συνεπώς η άμεση κατάργηση του συμπληρωματικού ΕΝΦΙΑ, καθώς και όλων των φόρων που βαρύνουν την κατοχή και μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας και η αντικατάστασή τους με φορολόγηση της υπεραξίας στη μεταβίβαση ως εισόδημα με συντελεστή 20%.

Μεσοπρόθεσμα, προτείνεται επίσης η απόδοση της είσπραξης φόρου ακινήτων στους Δήμους, με ταυτόχρονη κατάργηση των επιχορηγήσεων των δήμων από την κεντρική διοίκηση. Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα θα είναι μηδενικό, καθώς τα έσοδα από τον ΕΝΦΙΑ είναι περίπου ίσα με τις επιχορηγήσεις προς τους Δήμους.

2. Μείωση του βασικού συντελεστή ΦΠΑ από 24% σε 20%.

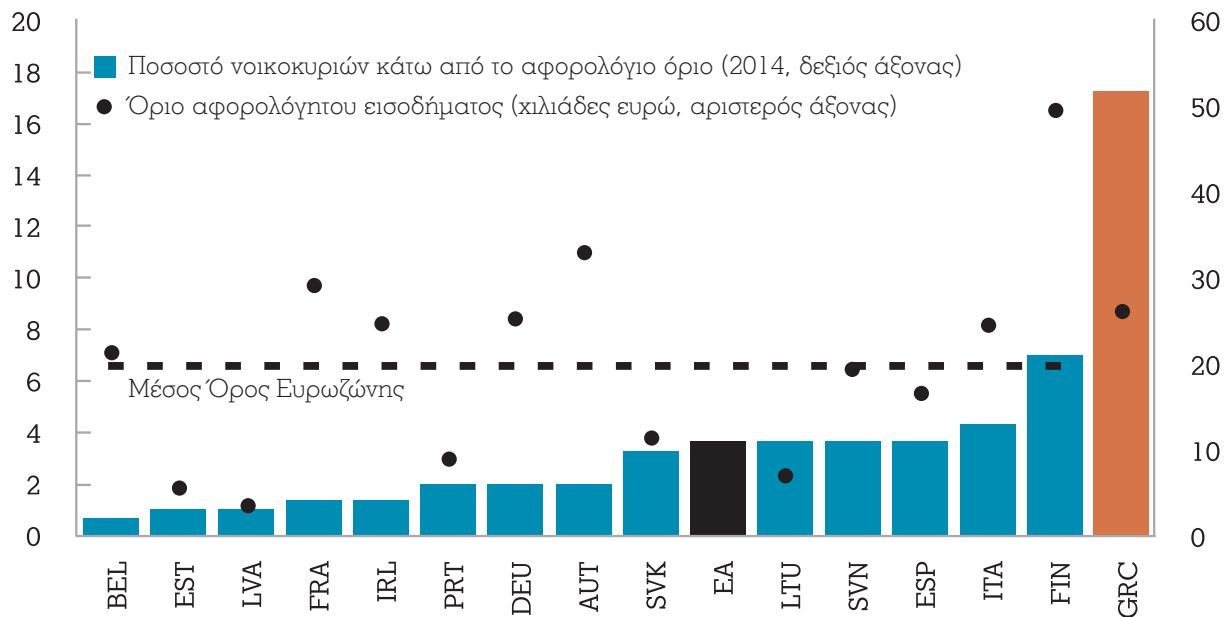
Η σταδιακή αύξηση του βασικού συντελεστή ΦΠΑ από 18% το 2000 σε 24% σήμερα δεν έχει αποφέρει τα προβλεπόμενα έσοδα. Μέχρι το 2015 τα έσοδα διαρκώς συρρικνώνονταν, ενώ μία πρόσφατη έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ 2017) δείχνει ότι οι αυξήσεις των συντελεστών ΦΠΑ που εφαρμόστηκαν το 2015 έφεραν έσοδα μόλις €200 εκ. αντί για το αναμενόμενο €1 δις. Συνολικά, το «κάσμα του ΦΠΑ» («VAT gap», δηλαδή η διαφορά μεταξύ προσδοκώμενων και πραγματικών εσόδων) αυξήθηκε στην Ελλάδα από 25% το 2014 σε 29% το 2015 και το 2016, και είναι το δεύτερο υψηλότερο στην ΕΕ μετά τη Ρουμανία. Προτείνεται συνεπώς η μείωση του

βασικού συντελεστή ΦΠΑ στο 20% και μείωση των χαμηλών συντελεστών κατά το ίδιο ποσοστό, δηλαδή στα αγαθά κατηγορίας 1 στο 11% από 13% και στα αγαθά κατηγορίας 2 στο 5% από 6%.

3. Ενιαίος συντελεστής φόρου εισοδήματος 20% για φυσικά και νομικά πρόσωπα, με κατάργηση του φόρου αλληλεγγύης και διεύρυνση της φορολογικής βάσης

Προτείνεται η κατάργηση του φόρου αλληλεγγύης που επιβάλλεται κλιμακωτά στα φυσικά πρόσωπα με ανώτατο συντελεστή 10%, ο οποίος έρχεται να προστεθεί στον ήδη υψηλό οριακό συντελεστή 45% του κύριου φόρου που ισχύει για εισοδήματα άνω των €40.000, και ο καθορισμός ενιαίου συντελεστή 20% για φυσικά και νομικά πρόσωπα, με μείωση της έκπτωσης φόρου για φυσικά πρόσωπα με εισόδημα μέχρι €20.000 στα €5.682-€6.591 το χρόνο αναλόγως του αριθμού των τέκνων, όπως προβλέπεται να ισχύσει από το 2020, καθώς και η κατάργηση όλων των υπόλοιπων φοροαπαλλαγών. Η διεύρυνση της φορολογικής βάσης είναι μνημονιακή υποχρέωση που ήδη εφαρμόζεται σταδιακά, με τη μείωση του αφορολόγητου στα σημερινά επίπεδα και την κατάργηση πολλών φοροαπαλλαγών που ψηφίστηκαν τον Μάιο του 2016. Το σημερινό αφορολόγητο όριο €8.636 έχει ως αποτέλεσμα το 52% των φορολογουμένων να δηλώνουν εισοδήματα κάτω από το όριο και να μην πληρώνουν φόρο εισοδήματος, ενώ το αντίστοιχο μέσο ποσοστό φορολογούμενων με εισοδήματα κάτω από το αφορολόγητο όριο στην Ευρωζώνη είναι 10% (Διάγραμμα 5).

Διάγραμμα 5: Αφορολόγητο όριο στην Ελλάδα και την Ευρωζώνη
(χιλιάδες ευρώ, αριστερός άξονας - ποσοστό φορολογούμενων κάτω από το όριο, δεξιός άξονας)

Πηγές: Eurostat, ΥΠ.ΟΙΚ, υπολογισμοί ΔΝΤ

Σε ό,τι αφορά τα νομικά πρόσωπα, προτείνεται επίσης η αύξηση των αποσβέσεων στις νέες επενδύσεις παγίων σε ποσοστό μέχρι 200% για μία δεκαετία.

4. Κατάργηση φόρων υπέρ τρίτων

Προτείνεται η κατάργηση όλων των φόρων υπέρ τρίτων που απομένουν μετά την κατάργηση του αγγελιόσημου το 2016.

5. Εξάντληση των φορολογικών ελέγχων στο τρέχον έτος

Προτείνεται οι έλεγχοι να εξαντλούνται στο τρέχον έτος, και μόνο όταν υπάρχει σοβαρό αδίκημα φοροδιαφυγής να γενικεύονται και να καλύπτουν τις προηγούμενες χρήσεις. Έτσι οι φορολογούμενοι έχουν το κίνητρο να γίνουν και να μείνουν νομοταγείς.

Εκτιμώμενα μακροοικονομικά και δημοσιονομικά αποτελέσματα

Η εκτίμηση της απώλειας εσόδων από τις προτεινόμενες μειώσεις φορολογικών συντελεστών είναι απαραίτητη για να υπολογιστεί η μείωση των

δαπανών που απαιτείται για να τηρηθούν οι στόχοι για πρωτογενή πλεονάσματα.

Οι επιπτώσεις της μείωσης των φορολογικών συντελεστών ΦΠΑ, εταιρικού φόρου και φόρου εισοδήματος στο 20% έχουν ποσοτικοποιηθεί σε μελέτη της IHS Markit (2018). Οι προσομοιώσεις βάσει του οικονομετρικού μοντέλου της IHS Markit για την Ελλάδα δείχνουν ότι η απώλεια εσόδων από τη μείωση των φορολογικών συντελεστών ανέρχεται συνολικά σε €6,7 δις, εκ των οποίων €3,6 δις από τη μείωση του ΦΠΑ, €0,6 δις από τη μείωση του εταιρικού φόρου και €2,5 δις από τη μείωση του φόρου εισοδήματος (Πίνακας 2). Από τη συνολική απώλεια €6,7 δις πρέπει να αφαιρεθούν τα €2 δις από την αύξηση των εσόδων από τον φόρο εισοδήματος που αναμένεται να προκύψει από την ήδη ψηφισμένη μείωση της έκπτωσης φόρου το 2020, που δεν είχε περιληφθεί στις προσομοιώσεις. Συνολικά, δηλαδή, η μείωση των εσόδων εκτιμάται στα €4,7 δις.

Η εκτίμηση λαμβάνει υπόψη τις δευτερογενείς μεταβολές στα έσοδα που προκύπτουν από την αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος λόγω μειωμένης φορολογίας, και τη συνεπακόλουθη αύξηση της κατανάλωσης και του ΑΕΠ. Η εκτίμηση της απώλειας εσόδων δεν λαμβάνει υπόψη την ενδεχόμενη βελτίωση στη φορολογική συμμόρφωση που μπορεί να επιφέρει η μείωση των φορολογικών συντελεστών.

Πίνακας 2. Αναμενόμενα μακροοικονομικά και δημοσιονομικά αποτελέσματα από τη μείωση των φορολογικών συντελεστών (διαφορές από το βασικό σενάριο το 2022)

Σενάριο	ΑΕΠ	Ιδιωική κατανάλωση	Πάγιες επενδύσεις	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Απασχόληση	Δημόσια έσοδα
	Δις ευρώ 2010	Δις ευρώ 2010	Δις ευρώ 2010	Δις ευρώ 2010	Δις ευρώ 2010	(Χιλιάδες άτομα)	Δις ευρώ
Μείωση ΦΠΑ στο 20%	2,2	3,0	0,4	1,6	0	22,9	-3,6
Μείωση εταιρικού φόρου στο 20%	0,4	0,5	0,3	0,4	0	4,4	-0,6
Μείωση φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων στο 20%	1,1	1,5	0,3	0,9	0	9,7	-2,5
Διανεμητικές επιπτώσεις από τη μείωση φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων στο 20%	-0,2	-0,3	0	-0,2	0	-2,1	0
Σύνολο	3,5	3,7	1	2,7	0	34,7	-6,7

Πηγή: IHS Markit (2018)

Οι προσομοιώσεις που παρουσιάζονται στον Πίνακα 2 και αναλύονται παρακάτω συγκρίνουν τη διαφορά μεταξύ δύο σεναρίων: το βασικό σενάριο που υποθέτει συνέχιση της σημερινής φορολογικής πολιτικής, και το εναλλακτικό που υποθέτει ότι οι προτεινόμενες αλλαγές στη φορολογική πολιτική ισχύουν από τα μέσα του 2018. Για να ληφθεί υπόψη η χρονική

υστέρηση με την οποία η παραγωγή και η κατανάλωση προσαρμόζονται σε αλλαγές στη φορολογία, οι διαφορές από το βασικό σενάριο υπολογίζονται το έτος 2022.

Μείωση ΦΠΑ

Η μείωση του βασικού συντελεστή ΦΠΑ από 24% σε 20% και των χαμηλότερων συντελεστών σε 11% και 5% εκτιμάται ότι θα έχει ως άμεσο αποτέλεσμα τη μείωση κατά 17% των συνολικών εσόδων από τον ΦΠΑ. Στη συνέχεια, η μείωση των τιμών οδηγεί σε τουλάχιστον προσωρινή επιπρόσθετη κατανάλωση η οποία δίνει ώθηση στις επενδύσεις. Η πρόσθετη οικονομική δραστηριότητα δημιουργεί πρόσθετα φορολογικά έσοδα, τα οποία όμως δεν αρκούν για να αντισταθμίσουν την μείωση του ΦΠΑ. Σε βάθος τριετίας, τα έσοδα μειώνονται κατά €3,6 δις παρά το γεγονός ότι το πραγματικό ΑΕΠ αυξάνεται κατά €2,2 δις σε αυτό το σενάριο. Δύο παράγοντες εντείνουν τις επιπτώσεις στον προϋπολογισμό: Πρώτον, η μείωση των τιμών σημαίνει ότι, παρά την αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ, το ονομαστικό ΑΕΠ είναι χαμηλότερο από το βασικό σενάριο. Δεύτερον, η αύξηση της κατανάλωσης των νοικοκυριών οδηγεί σε υψηλότερες εισαγωγές, περιορίζοντας την ώθηση στην εγχώρια δραστηριότητα. Η επίδραση στην αύξηση των εξαγωγών είναι αμελητέα. Η απασχόληση δεν ωφελείται ιδιαίτερα, διότι η μείωση του ΦΠΑ προκαλεί εφάπαξ μεταβολή των τιμών αλλά δεν οδηγεί σε μόνιμη επιτάχυνση του ρυθμού ανάπτυξης.³

Μείωση του συντελεστή εταιρικού φόρου

Η δεύτερη προσομοίωση υποθέτει μια μείωση του συντελεστή του εταιρικού φόρου από 29% σε 20%, που συνεπάγεται μείωση των εσόδων από φόρους εταιρειών κατά 31% για ένα δεδομένο ύψος εταιρικών κερδών, δηλαδή πριν τα επακόλουθα αυτής της μείωσης διαχυθούν στην οικονομία. Η μείωση του εταιρικού φόρου αυξάνει τις πραγματικές πάγιες επενδύσεις και προσελκύει ξένους επενδυτές, αυξάνοντας το ΑΕΠ. Η υψηλότερη δραστηριότητα προκαλεί αύξηση των εισοδημάτων, γεγονός που τονώνει την κατανάλωση των νοικοκυριών. Το πραγματικό ΑΕΠ σε αυτό το σενάριο είναι κατά €0,4 δις υψηλότερο το 2022 σε σχέση με το βασικό σενάριο,

---

3 Αυτός ο προσωρινός αντίκτυπος στην ανάπτυξη συνάδει τις παρατηρήσεις της ΕΚΤ (Caroll, Slacalek and Tokuko, 2014).

αλλά τα έσοδα από τον εταιρικό φόρο είναι μειωμένα κατά €0,6 δις. Η περιορισμένη συμμετοχή των εσόδων από εταιρικούς φόρους στα έσοδα της γενικής κυβέρνησης συνεπάγεται ότι η απώλεια δημοσίων εσόδων είναι μικρή, υπερκαλύπτει όμως τις θετικές επιπτώσεις στα έσοδα που προκύπτουν από το υψηλότερο πραγματικό ΑΕΠ.

Μείωση του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων

Η μείωση του φόρου εισοδήματος αυξάνει το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών και επομένως τονώνει την κατανάλωση. Οι υψηλότερες δαπάνες για αγαθά και υπηρεσίες επιστρέφουν στην οικονομία καθώς οι επιχειρήσεις προσλαμβάνουν περισσότερους εργαζόμενους για να ανταποκριθούν στην επιπλέον ζήτηση και επενδύουν, αυξάνοντας το πραγματικό ΑΕΠ κατά €1,1 δις. Σε σταθερές τιμές, το 2022 η ιδιωτική κατανάλωση θα είναι υψηλότερη κατά €1,5 δις και οι πάγιες επενδύσεις κατά €0,3 δις σε σχέση με το βασικό σενάριο, αλλά το ήμισυ της αύξησης της εγχώριας ζήτησης θα έχει διαρρεύσει σε εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών (+€0,9 δις). Ο αντίκτυπος στις εξαγωγές και στην απασχόληση είναι αμελητέος. Παρά το υψηλότερο πραγματικό ΑΕΠ, τα έσοδα της γενικής κυβέρνησης μειώνονται κατά €2,5 δις, χωρίς όμως να υπολογίζεται η αύξηση των εσόδων από τη διεύρυνση της φορολογική βάσης. Συνυπολογίζοντας την επίπτωση της μείωσης του αφορολόγητου το 2020, που αναμένεται να αποφέρει πρόσθετα έσοδα ύψους €2,0 δις, η καθαρή μείωση των εσόδων ανέρχεται σε €0,5 δις.

Διανεμητικές επιπτώσεις από τη μείωση φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων στο 20%

Η επίπτωση της μείωσης του συντελεστή φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων υπολογίστηκε βάσει της παραδοχής ότι η μείωση του συντελεστή δεν επηρεάζει τη μέση ροπή για κατανάλωση. Όμως η μείωση των φορολογικών συντελεστών δεν επηρεάζει εξίσου όλα τα νοικοκυριά, τα οποία υπόκεινται σε φθίνουσα ροπή προς κατανάλωση όσο αυξάνεται το εισόδημά τους. Επομένως, ένα επιπλέον ευρώ εισοδήματος για ένα νοικοκυριό με χαμηλό εισόδημα που έχει υψηλή ροπή προς κατανάλωση, τονώνει την κατανάλωση περισσότερο από μία ισόποση αύξηση του εισοδήματος σε ένα πλουσιότερο νοικοκυριό.

Η μέση οριακή ροπή προς κατανάλωση στην Ελλάδα είναι 35% περίπου.⁴ Κυμαίνεται από 12% για τα δύο ανώτερα δεκατημόρια, έως 50% για τα πέντε χαμηλότερα δεκατημόρια. Για τους ανέργους η οριακή ροπή προς κατανάλωση είναι 62%. Για να υπολογιστεί η μεταβολή στη μέση ροπή προς κατανάλωση που προκύπτει λόγω της μείωσης του φορολογικού συντελεστή, χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα για την κατανομή φόρων και εισοδημάτων από την EUROMOD⁵ τα οποία εφαρμόστηκαν στην προοδευτική φορολογική κλίμακα της Ελλάδας. Στη συνέχεια υπολογίστηκε το ποσό που πληρώνει σήμερα ένα νοικοκυριό σε κάθε εισοδηματικό δεκατημόριο και πόσα θα πλήρωνε με βάση τον προτεινόμενο οριζόντιο συντελεστή 20% του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι το εισόδημα του μέσου νοικοκυριού θα αυξανόταν κατά €100 περίπου τον μήνα.

Η ανάλυση δείχνει ότι το υψηλότερο εισοδηματικό δεκατημόριο στην Ελλάδα θα δει το διαθέσιμο εισόδημά του να αυξάνεται κατά 18,6%, από το οποίο όμως μόνο το 5,6% θα καταναλωθεί. Το κατώτατο δεκατημόριο θα δει το εισόδημά του να αυξάνεται κατά 2,0%, από το οποίο το 1,4% θα καταναλωθεί. Κατά μέσο όρο, το διαθέσιμο εισόδημα θα αυξηθεί κατά 8,0%, με το 2,5% να διοχετεύεται σε αύξηση της κατανάλωσης.

Η τελευταία γραμμή του Πίνακα 1 δείχνει τα εκτιμώμενα διανεμητικά αποτελέσματα της μείωσης φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων στο 20%. Η πρόσθετη ιδιωτική κατανάλωση €1,5 δις το 2022 που εκτιμάται ότι θα προέλθει από την εφαρμογή οριζόντιου συντελεστή 20%, θα μειωθεί κατά €0,3 δις ως αποτέλεσμα της χαμηλότερης ροπής προς κατανάλωση των υψηλότερων εισοδηματικών κλιμακίων. Το αναδιανεμητικό αποτέλεσμα περιορίζει την αύξηση του ΑΕΠ σε €0,9 δις το 2022. Συγχρόνως όμως πρέπει να συνεκτιμηθεί το αποτέλεσμα της κατάργησης της σημερινής έντονα προοδευτικής φορολογίας εισοδήματος, που συνιστά αντικίνητρο στην εργασία και τη φορολογική συμμόρφωση, αλλά είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθεί.

Συμπερασματικά, η ταυτόχρονη μείωση των τριών φορολογικών συντελεστών αυξάνει το ΑΕΠ κατά €3,5 δις (2,0%) σε σχέση με το βασικό σενάριο. Και στις τρεις περιπτώσεις, τα πρόσθετα έσοδα από την αύξηση της εγχώριας ζήτησης και του ΑΕΠ δεν αντισταθμίζουν πλήρως τη μείωση εσό-

---

4 Ο μέσος όρος της Ευρώπης είναι 26%. Κυμαίνεται από 18% στη Μάλτα μέχρι 38% στην Ισπανία (Carroll, Slacalek και Tokuoaka, 2014).

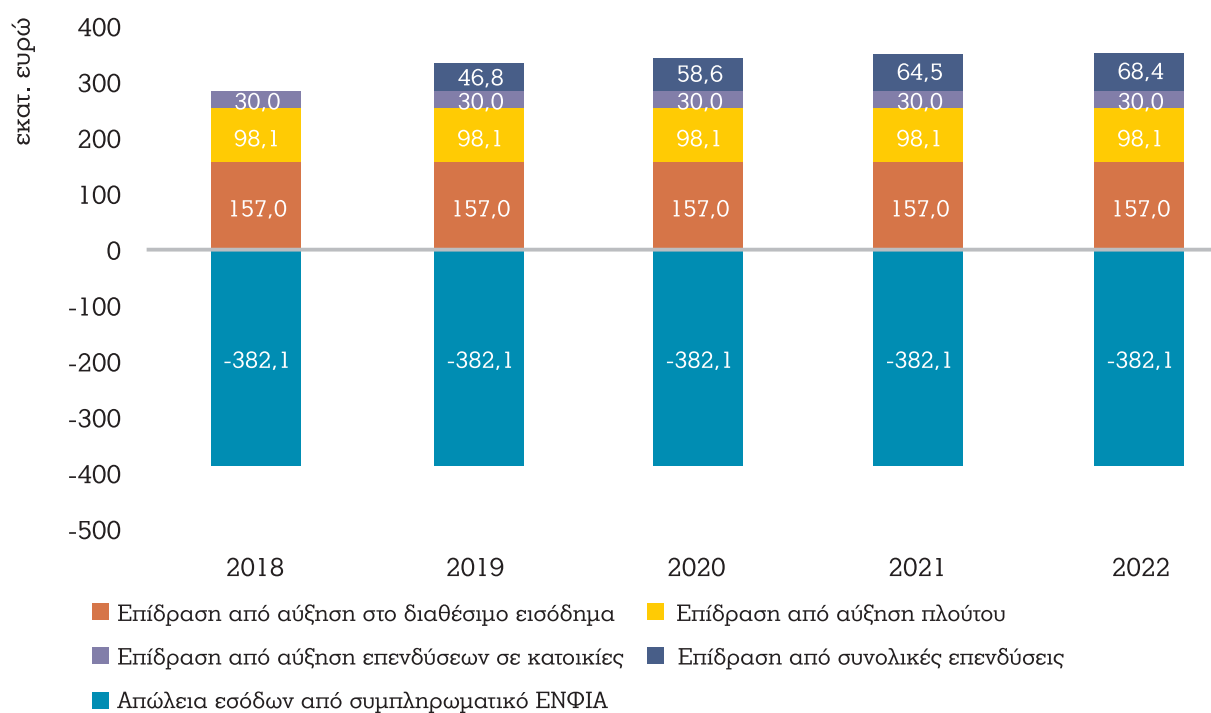
5 EUROMOD, Institute for Social and Economic Research, University of Essex, 2017.

δων που προκαλείται από την περικοπή των φορολογικών συντελεστών, με αποτέλεσμα την απώλεια εσόδων €4,7δισ.

Κατάργηση του συμπληρωματικού ΕΝΦΙΑ

Πρόσφατη μελέτη του ΙΟΒΕ (2018α) εκτιμά ότι η πλήρης κατάργηση του συμπληρωματικού ΕΝΦΙΑ θα έχει θετική επίπτωση στο ΑΕΠ και στην απασχόληση, ενώ θα είναι δημοσιονομικά ουδέτερη. Η απώλεια εσόδων ύψους €382 εκ. το χρόνο αντισταθμίζεται σχεδόν πλήρως από πρόσθετα έσοδα από την αύξηση της οικοδομικής δραστηριότητας (Διάγραμμα 6).

Διάγραμμα 6. Εκτιμώμενα αποτελέσματα στα δημόσια έσοδα από την κατάργηση του συμπληρωματικού ΕΝΦΙΑ

Πηγή: ΙΟΒΕ (2018α)

Β. Μέτρα μεσο-μακροπρόθεσμης εφαρμογής

Απόδοση της συλλογής τελών επί της ακίνητης περιουσίας στους Δήμους,

Προτείνεται η απόδοση της συλλογής τελών επί της ακίνητης περιουσίας στους Δήμους με παράλληλη κατάργηση όλων των κρατικών επιχορηγήσεων προς αυτούς που ανέρχονται σε περίπου €3 δις το χρόνο, ποσό περίπου ίσο με τα έσοδα από τον ΕΝΦΙΑ. Η φορολογία αφορά ιδιοκτησίες εντός σχεδίου πόλης (ή εντός οικισμού προ του 1923), με τον φόρο να περιέρχεται εξ ολοκλήρου στον Δήμο.

Ο φόρος ανά ιδιοκτησία σε κάθε δημοτική ενότητα προσδιορίζεται από το γινόμενο του Συντελεστή Φόρου (ΣΦ) που ορίζεται με ετήσια απόφαση της δημοτικής αρχής και του αθροίσματος σε τετραγωνικά μέτρα της επιφάνειας του οικοπέδου και της επιφάνειας που προκύπτει από την εφαρμογή του ισχύοντος Συντελεστή Δόμησης (ΣΔ). Με το τρόπο αυτό δεν υπεισέρχεται στον υπολογισμό η αντικειμενική αξία και έτσι αποφεύγεται η αυθαιρεσία του Υπουργείου Οικονομικών.

Παραδείγματα:

- Μονοκατοικία στον Άγιο Στέφανο (οικισμός προ του 1923). Οικόπεδο 180 τ.μ. με ισχύοντα ΣΔ 0,80 άρα άθροισμα $180 + 180 \times 0,80 = 324$ τ.μ. Η βάση για τη φορολογία (δηλαδή το άθροισμα) ρυθμίζεται με τους υπάρχοντες νόμους που καθορίζουν τον συντελεστή δόμησης κάθε περιοχής. Η δημοτική αρχή ορίζει το ΣΦ ανά τ.μ. ενιαίο φόρο για όλες τις ιδιοκτησίες. Αν για παράδειγμα ο ΣΦ ήταν €2 ανά τ.μ. η μονοκατοικία θα πλήρωνε φόρο €648.
- Πολυκατοικία στην Αθήνα. Οικόπεδο 240 τ.μ. με ΣΔ 5,60. Η φορολογική βάση είναι $240 + 240 \times 5,60 = 1.584$ τ.μ. Αν ο ΣΦ είναι €2, ο φόρος ισούται με €3.168 που θα κατανεμηθεί στις ιδιοκτησίες της πολυκατοικίας ανάλογα με τα ποσοστά συνιδιοκτησίας τους.

Ταυτόχρονα προτείνεται η πλήρης κατάργηση του φόρου μεταβίβασης, που σήμερα ανέρχεται στο 3% της αντικειμενικής αξίας, και η επιβολή φόρου υπεραξίας 20% κατά την πώληση του ακινήτου, οπότε ο υπόχρεος έχει αυταπόδεικτα το ρευστό για να πληρώσει τον φόρο.

Οι απαιτούμενες προεργασίες για την καταγραφή του τέλους ακινήτων είναι η ακριβής καταγραφή των επιφανειών εντός σχεδίου, με τη συνδρο-

μή του κτηματολογίου ή/και μιας εταιρείας γεωγραφικών εφαρμογών GIS. Πρέπει επίσης να καταγραφούν οι συντελεστές δόμησης σε κάθε οικοδομικό τετράγωνο. Το έργο αυτό μπορεί να ολοκληρωθεί σε 5-6 μήνες.

Μείωση των ειδικών φόρων κατανάλωσης

Ανάλογα με την πορεία των δημοσιονομικών εξελίξεων, προτείνεται η εξέταση της μείωσης των ειδικών φόρων κατανάλωσης που επιβαρύνουν υπέρμετρα το κόστος αγαθών όπως τα πετρελαιοειδή και τα ποτά. Από τις οικονομετρικές εκτιμήσεις του μοντέλου που εκπονήθηκε σε συνεργασία με τον καθηγητή του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών Γιώργο Μπήτρο, προκύπτει ότι στις περισσότερες περιπτώσεις (με εξαίρεση τη βενζίνη και τη μπύρα) τα έσοδα είναι ανελαστικά σε σχέση με τους φορολογικούς συντελεστές – δηλαδή, μία αύξηση του φόρου κατά 10% θα αυξήσει τα έσοδα κατά λιγότερο από 10%, και αντίστροφα μία μείωση του φόρου κατά 10% θα μειώσει τα έσοδα κατά λιγότερο από 10%. Επίσης διαφαίνονται σημαντικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ φορολογικών συντελεστών - η αύξηση ενός ειδικού φόρου κατανάλωσης μπορεί να μειώσει τα έσοδα από ΦΠΑ στο ίδιο προϊόν λόγω μείωσης της κατανάλωσης. Αυτές οι αλληλεπιδράσεις είναι υπό μελέτη που θα δημοσιευθεί όταν ολοκληρωθεί. Οι ελαστικότητες των εσόδων από ειδικούς φόρους κατανάλωσης σε σχέση με τους φορολογικούς συντελεστές παρουσιάζονται στο Παράρτημα 1.

Η Μιράντα Ξαφά είναι Διευθύνουσα Σύμβουλος της E.F. Consulting στην Αθήνα, Ερευνήτρια του Center for International Governance Innovation και μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου του ΚΕΦΙΜ. Το ΚΕΦΙΜ και η κ. Ξαφά ευχαριστούν θερμά όλες και όλους όσοι με τη συμμετοχή τους στα workshop που πραγματοποιήθηκαν κατά την προετοιμασία της ανά χείρας μελέτης την εμπλούτισαν διατυπώνοντας επιμέρους προτάσεις πολιτικής και άκρως εποικοδομητική κριτική.

Αναφορές - Πηγές

Carroll, C. D., J. Slacalek, and K.Tokuoka. 2014. "The Distribution of Wealth and the MPC Implications of New European Data." ECB Working Paper 1648, European Central Bank, Frankfurt.

European Commission (2018) "VAT Gap Report", September https://ec.europa.eu/taxation_customs/news/vat-gap-report-2018_en

European Commission (2017) "VAT Gap Report", September https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3064726

Eurostat (2018) "Tax Revenue Statistics", November https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tax_revenue_statistics

IHS Markit (2018) "How Can Greece's Economy Achieve Sustainable Growth? Estimating the Impact of Alternative Policy Measures Designed to Spur Growth", July

IOBE (2018α) "Η Φορολογία Ακινήτων και το Μέλλον των Κατασκευών στην Ελλάδα», Νοέμβριος

http://iobe.gr/research_dtl.asp?RID=166

IOBE (2018β) "Η Φορολογία Εισοδήματος στην Ελλάδα: Συγκριτική Ανάλυση και Προτάσεις Αναμόρφωσης» Απρίλιος http://iobe.gr/research_dtl.asp?RID=159

OECD (2018), "Revenue Statistics 2018", November

<http://www.oecd.org/tax/revenue-statistics-2522770x.htm>

Παράρτημα 1

Πίνακας 1. Μεσοπρόθεσμες ελαστικότητες που υπολογίστηκαν με βάση το μοντέλο							
	lnrgas	lnrdiesel	lnrplfuel	lnrheat	lnrcig	lnralc	lnrbeer
lntgas	1.270*** [13.93]	-	-	-	-	-	-
lntdiesel	-	0.954*** [6.77]	-	-	-	-	-
lnrplfuel	-	-	-2.698** [-2.36]	-	-	-	-
lnrheat	-	-	-	0.552** [2.40]	-	-	-
lnrcigsp	-	-	-	-	0.082** [2.03]	-	-
lnralc	-	-	-	-	0.393*** [3.29]	0.941*** [8.72]	0.573*** [5.00]
lnrbeer	-	-	-	-	-	-	1.133*** [13.51]
lny	0.999*** [11.39]	-	1.862*** [3.92]	-	1.624*** [21.38]	1.213*** [9.58]	0.626*** [3.44]
lnvat	-0.555* [-1.74]	-	8.940*** [3.22]	-5.487*** [-4.00]	-	1.155* [1.95]	-2.937*** [-3.79]
lnpgas	-0.340*** [-3.23]	-0.124** [-2.34]	-	-	-	-	-
lnpcrudoil	0.260*** [2.79]	-	-	-	-	-	-
lnpjetfuel	-	-	-0.308** [-2.35]	-	-	-	-
lnpheatoil	-	-	-	-1.477* [-1.68]	-	-	-
lnpntgas	-	-	-	1.697** [2.08]	-	-	-

Notes: T-ratios are in brackets. Standard errors are calculated using delta method. ***, **, * denote 1%, 5%, 10%, statistical significance.

Πίνακας 2. Ορισμός των μεταβλητών¹

(1)	(2)	(1)	(2)
rgas	Revenues from gasoline ²	pgas	Price of gasoline ⁴
rplfuel	Revenues from airplane fuel	pjetfuel	Price of jet fuel ⁵
rdiesel	Revenues from diesel	pdiesel	Price of diesel ⁶
rheat	Revenues from heating oil	pheatoil	Price of heating oil ⁷
ralc	Revenues from alcoholic beverages	pcrudoil	Price of crude oil ⁸
rbeer	Revenues from beer	pnatgas	Price of natural gas ⁹
rwin	Revenues from wine	y	disposable income ¹⁰
rcig	Revenues from cigarettes	trav	Number of inbound nonresidents ¹¹
recig	Revenues from e-cigarettes	travexp	Nonresidents' expenditures per trip ¹²
tgas	Excise rate on gasoline ³	vat	Value added tax
tplfuel	Excise tax on airplane fuel		
tdiesel	Excise tax on diesel		
theat	Excise tax on heating oil		
talc	Tax rate on alcoholic beverages		
tbeer	Tax rate on beer		
twin	Tax rate on wine		
tcigad	Ad valorem tax on cigarettes		
tcigsp	Special tax rate on cigarettes		
tcigm	Special tax rate on cigarettes		
tecig	Tax rate on e-cigarettes		

ΕΛΛΑΔΑ 2021

Ατζέντα για την ελευθερία και την ευημερία

Στέγη Μάρκου Δραγούμη

Μαιζώνος 38, Αθήνα

T: +30 210 523 8373

www.kefim.org

info@kefim.org

[facebook.com/kefim.org.gr/](https://www.facebook.com/kefim.org.gr/)

twitter.com/kefimgr

[youtube.com/c/ΚεΦιΜΜάρκοςΔραγούμης](https://www.youtube.com/c/ΚεΦιΜΜάρκοςΔραγούμης)